

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualiter votum debeat esse de meliori bono. §. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

9. Tertiò dicendum est; peccatum mortale esse, si res promissa turpis venialiter sit, vel ob finem turpiter venialem promittatur; esto plures Doctores sentiant, solum esse culpam venialem. Sic Lessius *lib. 2. cap. 40. dub. 7. num. 39.* Suar. tom. 2. de Relig. l. 3. de voto c. 2. à num. 9. Ratio est eadem ac in præcedenti conclusione. Nam quæcumque res turpis quantumvis minima oblata Deo tanquam cedeps in eius cultum grauissimè eius summam bonitatem offendit. Si autem tanquam illi malum, & ingratum offeratur, vel potius commineatur, blasphemiam continet, attribuendo Deo, quod illi conuenire non potest.

Aduertendum tamen est frequenter has promissiones ini-
quas, etsi sub nomine voti fiant, non esse promissiones, nec comminationes Deo factas; sed esse Iuramenta, quibus in malo proposito te firmare intendis. Vt si dicas voueo Deo, me vindicaturum; præstat enim hunc sensum, iuro Deo me vindicaturum; & tunc est graue vel veniale peccatum pro grauitate, vel leuitate materiae, vt sup. tractat. diximus. Sic Lessius & Suarez *locis citatis.* Layman. *lib. 4. tract. 4. de voto c. 2. n. 6.*

10. Quarto dicendum videtur, processionem rei indifferentis vel ob finem indifferentem solum esse culpam venialem. Quia licet ex vi, & modo promissionis res indifferens vt grata Deo offeratur; cum tamen grata non sit, quia tamen postiuè ingrata non est, nec contumeliosa, non videtur culpam excedere venialem. Suar. tom. 2. de Relig. *lib. 5. c. 2. n. 14.*

Quinto dicendum est; executionem supradictorum votorum eandem malitiam continere, ac continet illorum omis-
sio. Nam executio est obligatione voti, est voti facti appro-
batio. Sic relati Doctores.

§. IV.

An votum possit esse de rebus præceptis.

S V M M A R I V M.

- 1 Propontur dubitandi ratio.
- 2 Catholica veritas est, esse posse de rebus præceptis.
- 3 Satisfit rationi dubitandi.

1. **R**atio dubitandi ea est: quia votum assumis ad firmam-
dam tuam voluntatem, illamque obligandam execu-
tioni operis promissi. Sed comparatione operis præcepti
est firmata tua voluntas, & obligata executioni talis operis
superioris præcepto, & voluntate. Ergo opus præceptum
non potest esse voti materia. Quod si dicas nullum esse in-
conueniens voluntatem tuam præcepto superioris firmatam,
& obligatam firmari, & obligari alio titulo. Nempè pro-
missione tua, obstat; quia hæc obligatio indicat priorem obli-
gationem præcepti diminutam esse. Et præterea nulla obli-
gatio nasci potest, nisi à lege, vel præcepto; & consequen-
ter à superiori voluntate. Ergo obligatio, quæ ex voto nasci-
tur, ex præcepto seu lege naturali nascitur. Ergo votum
non superaddit obligationem præcepto. Ergo non potest
esse votum de opere præcepto. Alias præcepto obligationem
adderet.

2. Cæterum Catholica veritas est, votum propriissimè
esse posse de operibus præceptis. Sic D. Thom. quem ferè
omnes sequuntur 2. 2. 6. 88. artic. 2. Et ibi Caietanus *dub. 1.*
Valent. *dist. 6. qu. 6. punct. 2. ad finem.* Nauarrus *cap. 12. n. 25.*
Azor. 1. p. lib. 11. cap. 13. g. 1. Sanchez *lib. 4. sum. cap. 5. num. 6.*
Suar. tom. 2. de Religione lib. 2. de voto cap. 6. à n. 4. Lessius
lib. 2. cap. 40. dub. 7. n. 47. & sequentib. Layman. *lib. 4. sum.*
tract. de voto cap. 2. n. 9. & alij apud ipsos. Ratio est manife-
sta; quia opera præcepta sunt honesta, vt Deo ita grata vt op-
posita grata non sint. Ergo sunt apta vt Deo in cultum eius
offerantur. Hæc enim oblatio libera, & spontanea non impe-
ditur ex præcepto. Quia præceptum non cogit ad obligatio-
nem; neque voluntatem necessitat, sed liberam relinquit ab-
solutè, vt opus præceptum exequatur.

3. Neque obstat ratio dubitandi, cui bene ibi satisfactum
est. Et ad impugnationem nego, ex superaddita obligatione
voti indicari obligationem præcepti diminutam esse in suo
genere; est enim in suo genere plena, & perfecta; neque ali-
quid addi potest. Sed solum indicatur non comprehendere
omnem obligationem; quæ actui plures obligationes adesse pos-
sunt; potes enim Iuramento obstringi ad seruandam ieu-
nium ex præcepto temperantiz debitum, & ad seruandam fi-
dem diuinam ex præcepto fidei debitam, & ad seruandam
promissionem homini factam ex iustitia, vel fidelitate huma-
na debitam, & in professione religionis, Religioni obligantur
ad seruandam castitatem, alioquin debitam ex præcepto na-
turali. Non igitur vna obligatio alteram impedit; sed potius
virtutem promouet & voluntatem in bono firmiorem

reddit, vtopotè pluribus vinculis obstrictam. Ad secundam
impugnationem concedo obligationem voti formaliter, & im-
mediatè oriiri ex præcepto naturali, quo obligari fidelem esse
in iis, quæ Deo promiseris. At quia hæc obligatio in libe-
ra promissione fundatur non impedit obligationem præcepti
absolutè impositi. Nam præceptum absolutum non obligat
ad operis præcepti executionem titulo fidelitatis, sicuti obli-
gat votum; & quæ de causa obligatio, quæ ex voto nascitur,
cuiuslibet præcepto absolutè sumpto aduenire potest.

§. V.

Qualiter votum debeat esse de meliori bono.

S V M M A R I V M.

- 1 Votum debet esse de re meliori.
- 2 Vota consilij Euangelicis opposita nulla sunt.
- 3 Qualiter votum non vouendi validum esse possit.
- 4 Per se est validum votum non petendi dispensationem.
- 5 Ex voto non petendi dispensationem non manet obligatio
commutationem vel irrationem non petere; esse pro-
babiliter alij oppositum sentiant.
- 6 Quid de voto non ascendendi ad Episcopatum? Propontur
non valere tale votum.
- 7 Validum est tale votum stricta via procedas.
- 8 Fit satis dubitandi ratio.
- 9 Idem est dicendum de voto cuiuslibet prelatura, siue sa-
cularis siue regularis.
- 10 Votum abstinendi à cibis delicatis, à recreatione bonis
regulariter valere.
- 11 Valet votum inforuendi perpetuo in Xenodochio.
- 12 Votum de matrimonio contrahendo absolutè est invalidum.
- 13 Idem est, si fiat animo non consummandi sed religionem
assumendi.
- 14 Si ad sedandas tentationes & vitandas frequentes lapsus
fiat, plures censent valere, alij negant, quod est pro-
babiliter absolutè loquendo.
- 15 Si animo ducendi sexumque pauperem fiat nullum est; se-
cus si fiat sub conditione, & quando fieri censendum
est.
- 16 Quid de hoc voto? Promitto non recitaturum nisi flexis
genibus, non ingressurum religionem, nisi hanc, non dare
elemoynam nisi huic pauperi? Affirmat Sanchez va-
lere, probabiliter oppositum.
- 17 Si negatio excludit materiam voto ineptam validum est.

1. **C**ommunis est dñm sententia cum D. Thoma 1. 2.
quæst. 88. art. 2. Ad votum non sufficere rem promi-
sam esse bonam, & honestam; sed debere esse meliorem, quam
sua contradictoria. Ne obligatus sis ad omittendum id, quod
melius & perfectius est, & Deo gratius. Quod nec diuino
obsequio, nec nostræ perfectioni consonum est. Neque ob-
stat; rem honestam, & maius bonum ex se impediens gra-
tam esse Deo, & iuxta eius voluntatem mandati executioni
posse vt inde inferas votum valere. Quia aliud est te rem
honestam maius bonum impediens exequi libere, aliud
exequi ex obligatione; quando ergo talem rem honestam ex
obligatione exqueris; eo ipso obligaris perfectiorem & Deo
gratiorem omittere, quod non contingit, quando abique
obligatione exqueris.

2. Ex quo fit; omnia vota consilij Euangelicis opposita
nulla esse, qualia sunt vota non suscipiendi orationes, non in-
grediendi religionem, non mutandi, non fidelitatis, non
erogandi elemosynam, & similia. Tum quia hæc negotiationes
per se nullam habent honestatem. Tum quia ex se impediunt
maioris boni executionem. Cum consilia semper sint de melio-
ri bono. In his omnibus Doctores conueniunt, quos superuacua-
neum censo referre.

3. Sunt tamen aliqua vota de quibus dubium est an melio-
ri bono opponantur.

Primo dubitatur de voto non vouendi; Et quidem si sit
absolutè sumatur, meliori bono opponitur ac proinde nul-
lum est; opponitur namque contradictoriè votum emi-
ssioni; ad quam Deus consilij & inclinat. At si votum fieret
sub aliqua circumstantia excludente reuerentiam, & impru-
dentiam in vouendo valeret vique votum vt si votum emi-
tentes non vouendi absque consilio confessoris; vel nisi ver-
bo, aut præcepto, aut coram aliquibus personis. Quia con-
ditiones hæc non impediunt votum; sed votum emissioni
conditionem conuenientem apponunt, ad eorum emissionem
tem vitandam. Sic Azor. 1. p. lib. 11. cap. 13. quæst. 6. Sanchez
pluribus

pluribus relatis *lib. 4. cap. 8. n. 14. Lessius lib. 4. de iustitia cap. 40. dub. 7. n. 45. Suar. lib. 2. de voto cap. 11. num. 5.* Si verò abique his circumstantiis vocas, peccas: Quia votum transgredieris. Sed regulariter non videtur morale. Quia non est materia grauis. Lessius & Sanchez *supra*. Votum autem sic enunciatum est peccaminosum sit tenet, si alioquin sit de meliori, quia peccatum commissum in vouendo non tollit voti valorem vt supra dictum est. Et tradit Sanchez. *cap. 8. num. 16.* Quod si immemor prioris voti votum emitteres, distinguendum est; si cum prius votum emisisti, expressam habuisti voluntatem non solum non vouendi abique illis circumstantiis, sed nec te obligandi, si forte vobes, votum non tenet. Quia prior illa voluntas, non te obligandi perseverat; nec censetur retractari noua voti emissione. Siquidem illius non recordaris. At si illam voluntatem non habuisti; valet vtique votum. Quia nihil est, quod valorem illius impediatur. Sanchez. *d. cap. 8. n. 17. Suarez lib. 2. cap. 11. n. 5.*

4. Secundò dubitatur de voto non petendi dispensationem? Et quidem si sub aliqua limitatione emittatur; clarum est valere: Vt si voueres non petendi voti relaxationem absque causa legitima; quia est votum de non faciendi peccatum. Si quidem petere vel concedere voti relaxationem absque causa peccatum est. At si hanc limitationem non exprimis, sed generaliter voues, non petendum dispensationem. Sanchez *lib. 4. de voto cap. 8. n. 21. cui fauet Sotus lib. 8. de iustitia qui l. arr. 9. circa finem vers. finem est autem hic.* Negat valere. Mouetur: Quia vouenti aliquando melius & vtilius est, petere dispensationem, quam illam non petere, nempe quando adest periculum transgressionis. Ergo ad illum casum non se potuit votum extendere. Ergo nec se extendit ad non petendam dispensationem, quando hæc maior vtilitas cessat. Probat hæc vltima conclusio. Quia per modum vniuersales casus vtilis & inuitis comprehenduntur; neque apparet, quo iure, ac consuetudine ad solos casus vtilis extendatur.

Ceterum verius credo, hoc votum esse validum, & obligare; quoties non fuerit vtilius vouenti petere dispensationem. Quia votum habens materiam diuiduam, & separabilem, aliam aptam, inemptam; si ea, quæ apta est, frequentius & in plurimum contingat; credendum est, diuisibiliter & separabiliter eam aptam materiam respicere, dum de contraria intentione expressè non constat. Quia hic respectus est materiam proportionatus, & fauet valori actus. Neque obstat. Votum non fideiubendi, non mutandi absolute prolatum inuálido esse; tamen habeat materiam aptam, & inemptam. Quia in voto non fideiubendi, nec mutandi per se, & frequentet materia incepta respicitur; cum fideiubere & mutare per se consilij opera sint. At in voto non petendi dispensationem, per se materia apta respicitur; nempe firmari in obligatione voti absque spe liberationis. Et ita votum non petendi dispensationem validum esse potest; tamen si votum non mutandi inuálido sit. Sic docet Suar. *lib. 2. de voto cap. 11. n. 6.*

Sed quid dicendum de voto non petendi dispensationem ab alio, quam à Pontifice, neque, concessa vtendi. Respondet valere tale votum. Quia hoc voto non auferit ab inferioribus potestatem dispensandi, sed à te auferit potestatem istos pro dispensatione aduendi quod per se conueniens est, vt sic votum securius dispensetur. Sanchez. *lib. 4. cap. 8. num. 34.*

5. Sed an ex voto non petendi dispensationem obligeris ad non petendam irritationem vel commutationem? Respondet Sanchez *lib. 4. de voto cap. 8. n. 31.* Ex vi voti non petendi dispensationem aut irritationem commutationem puram non excludi: quia commutatio non tollit absolute vinculum voti, sed in aliud subrogat, & commutat. At vouens non petere dispensationem, vel irritationem, libertatem à vinculo voti sibi interdixit; non autem subrogationem; & hoc verissimum est: Secus, verò cenlet de voto non petendi commutationem, quod affirmat ad non petendam dispensationem vel irritationem extendi. Nam qui sibi imperfectam libertatem à voto interdixit à fortiori censetur sibi interdicare liberationem plenam & perfectam. Quod si votum sit de non petenda dispensatione, affirmat extendi ad non petendam irritationem & commutationem; quia animus sic promittentis est, non liberari à voti obligatione.

Verum etsi hæc probabilis sint; at credo voto non petendi commutationem non prohiberi dispensationem, neque voto non petendi dispensationem prohiberi irritationem, vel commutationem. Mouetur: quia hi modi omnino sunt distincti, neque vnus in alio includitur. Non enim qui habet potestatem voti commutandi, ea dispensare potest; neque qui potestatem habet dispensandi ea potest irritare vel commutare. Ergo ex parte obiecti & materiam promissæ vnus in alio non includitur. Sed obligatio voti non desinitur ex solo animo promittentis, nisi talis animus in obiecto & materia promissa exprimat. Ergo quamuis vouens non petere commutationem vel

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars. III.

dispensationem intenderit; nunquam liberari à voto; quia tamen id non expressit, sed solum expressit non liberari à voto illo modo, censendus est, solum hanc voti liberationem sibi interdixisse.

Aduertendum tamen est; si causa subitè obtinendi dispensationem à principali voto, non impeditur efficaciter ex voto non petendi dispensationem. Quia huius vltimi voti, quod reseruat non est, petere dispensationem potes, & illo subiecto secundum dispensari poterit. Item potest vtrumque votum Præfato manifestare, vt ipse ex officio præstet dispensationem, si vtiliore tibi esse iudicauerit. Sanchez *lib. 4. cap. 8. n. 36. Suar. lib. 2. cap. 11. n. 6.*

6. Tertio dubitatur de voto non ascendendi ad Episcopatum, an validum sit? Ratio dubitandi ea est; quia qui Episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Ergo illius susceptio bona est, ergo illius priuatio bona esse non potest. Et confirmo; Episcopatus status est perfectionis. Ergo nequis te obligare ad illum non assumendum; quia es obligatus viam perfectioni præcludere, & statum Ecclesie perfectissimum fugere; & forte ea de causa Gregorius magnus *cap. unico 85. d. mandat inquiri de quodam Archidiacono Florentino, qui ad Episcopatum fuerat electus, an iurandum præberit nunquam se ad Episcopatum accedere.* Non autem eam inquisitionem facere præciperet, si tale iuramentum seu votum honestum esset. Ergo dicendum est tale votum non valere. Sic Gloss. in dicto *cap. unico* verbo *sacrosanctis*. Nauar. *summo cap. 12. num. 16. Siluest. iuram. 4. num. 1. Azor. 1. p. lib. 11. institutum moral. cap. 5. qu. 1.*

7. Dicendum tamen est, tale votum validum esse si recta intentione fiat; hoc est, si fiat de non procurando vel acceptando Episcopatum, quantum est ex parte tua, nisi necessitas vel vtilitas Ecclesie, vel præceptum superioris vigeat. Sic D. Thomas 2. 2. qu. 185. art. 1. §. 2. Gutierrez d. *iuramento 1. p. cap. 72. n. 9. Sotus lib. 10. de iustitia qu. 2. art. 2. ad tertium. Cordoia qu. 154. sum. & Manuel. 2. tom. sum. cap. 94. n. 15. Sanchez lib. 4. cap. 8. num. 37. Suar. lib. 2. de iuram. cap. 13. n. 33. & lib. 2. de voto cap. 11. n. 10. & 11. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. de voto cap. 2. in fine n. 14.* Ratio est; quia sic votum conceptum & viam præcludit ambitioni, & vilitati Ecclesie non præiudicat. Negari namque non potest Episcopatum ob splendorem honoris; & diuitiarum, & animarum regimen multis periculis esse expositum; ac proinde tibi si propriam vilitatem spectes commodius & vtilius est illum fugere exemplo Augustini & Gregorij & aliorum sanctissimorum PP. qui hanc statum totis viribus respuebant; vt bene expendit Gregorius *lib. 35. moral. c. 13.* Ecclesie autem hoc votum non præiudicat, cum non impediatur ex tali voto sic vouentes præficere, cum sibi vtile esse iudicauerit. Imò Ecclesie valde vtile est tale votum: Reddit enim ministris aptiores, & vtiliores ad regimen obeundum. Nam quo magis ab ambitione remoti sunt; eo digniores sunt, & exactius officia exerceant.

8. Neque obstat ratio dubitandi. Admitto desiderare Episcopatum esse opus bonum ab eo, qui irreprehensibilis, & qualitates habet ab Apost. ad Timotheum 3. & ad Titum 1. requisitas; quas de se nemo debet præsumere; sed esto sic opus bonum & perfectum; est tamen periculosum; ac proinde consultius est cuiuslibet particulari, illum ex parte sua respicere, quam appetere. Ad confirmationem dico, Episcopatum statum esse perfectionis; non quia ad perfectionem promouet, sed quia perfectionem in assumendo supponit. Cum autem nullus de se debeat præsumere eam perfectionem habere, quæ tanto statui conueniat, optime facit, si cum statum perfectissimum respuat vt potè illo indignus. Ad textum in *c. unico*. Dico Gregorium inquisitionem fecisse, an ille Archidiaconus iurauerit ad Episcopatum non ascendere; non quia tali in iuramento peccatum commiserit, sed vt videret, an fuerit conueniens sic iuramento obstrictum ad Episcopatum promouere, an potius eum in sua humilitate conseruare.

9. Item quod dictum est de voto non procurandi vel acceptandi Episcopatum, dicendum est de qualibet prælatura siue sæculari, siue regulari; ac proinde validum esse votum quod faceres non acceptandi prælaturam nisi necessitas vel vtilitas Ecclesie seu religionis vigeat vel præceptum superioris cogat. Quia hoc voto humilitatem conseruas, & ambitionem fugis, & religioni commodum affert; cum paratus sis regimen accipere sublata omni negotiatione, quoties ipsa religio iudicauerit; & ita clarè indicat Suar. *lib. 2. de voto cap. 11. num. 10. fine.* Vbi votum non suscipiendi ordinem indicat inuálido: Validum tamen votum non suscipiendi beneficium, aut quodcumque regimen animarum. Nam in voto suscipiendi ordinem non adest illud periculum, quod in susceptione beneficij & regiminis animarum cernitur. Sanchez. Layman. & alij generaliter de prælatura loquuntur, & rationes eadem prorsus militent.

10. Quartò dubitatur de voto non comedendi delicatè,

non assumendi aliquam ludi recreationem honestam, an validum sit? Supponimus enim vii cibis delicatis quando valerudini conuenit, honestum esse, & idem est de recreatione aliqua honesta in leuamen naturæ assumpta. Hinc ergo oritur ratio dubitandi; priuatio enim actus honesti honestatem non habet formaliter, ergo supradictum votum de priuationibus supradictis inualidum est. Deinde nulla est virtus moralis, cuius exercitum consuli non possit, & à superiori præcipi. Ergo consuli & præcipi potest recreatio honesta & cibi vilioris sumptio. Ergo potest de iis esse votum, ergo de oppositis votum esse non potest.

Ceterum verius est hæc vota frequenter nullius valoris esse. Sic docuit Sanch. lib. 1. de sponsalibus disp. 4. num. 4. 5. Lessius lib. 2. de iustitia cap. 40. dub. 5. num. 43. Suar. tom. 2. de Religione lib. 2. de voto cap. 8. à num. 5. indicat Azor. 1. p. institutionum moralium lib. 11. cap. 13. quæst. 7. Ratio ea est; quia licet moderata recreatio, & temperata cibi delicati sumptio actus virtutis sine; ac cum ob aliquam circumstantiam specialem non sint valde necessaria, melius & vtilius animæ est, ab his abstinere. Quia eorum abstinentia & corporis mortificatio, & penitentia virtutis operibus incumbat remotis impedimentis quæ illi obstat possent. Quia ratione votum paupertatis validum est. Nam esto bonum esse possit, diuitias habere; quia tamen solent impedimento esse melius est carere. Dixi frequenter illa vota inualida esse; vt tacite excluderem aliquem casum specialem in quo ob charitatem propriam, vel alienam, vel ob alium rectum finem iudicaretur melius recreari, quam à recreatione abstinere, quod raro contingit. Vide Suar. dicto cap. 8. num. 9. Ad rationem dubitandi respondeo ceteram honesti honestatem habere posse: Non quatenus carentia est, sed quatenus in illa carentia actus virtutis moraliter exercetur. Ad confirmationem concedo, omnem actum virtutis consuli & præcipi posse, vt quid honestum; sed non vt melius & vtilius; ad votum autem requiritur non bonum vtrumque, sed cuius contradictorie oppositum non sit melius.

Illud tamen omnino certum est, si voueres te moderatè iustum, aut cibum sumpturam casu quo has actiones exerceres; valere votum; quia voues rem meliorem scilicet non committere culpam. Suarez lib. 2. cap. 8. n. 5. Layman. lib. 4. summa tract. 4. de voto cap. 2. n. 11.

11. Quinò dubitatur de voto inferuendi perpetuò in Xenodochio, an validum sit? Ratio dubitandi est; quia obstat videtur religionis ingressui & consequenter meliori bono. Sed omnino dicendum est, validum esse tale votum; eo quod eius contradictorie oppositum non sit melius. Non enim melius est non seruire Xenodochio, quam tibi pauperibus inferuire. Et licet stante tali seruitio non possit religioni addici; quia tamen illud seruitium omittere poterat & loco illius religionem assumere; ea de causa illud votum non est meliori boni impedimentum. Alias votum ingrediendi religionem laxiorem nullum esset. Quia eius ingressus compati non potest cum ingressu religionis strictioris. Hæc enim contrarietas valori voti non obstat: Si quidem melius est ingredi religionem laxiorem, quam nullam ingredi; esto non sit melius quam ingredi strictiorem; ac proinde in omnibus his votis hæc implicitè conditio imbibitur, nisi opus perfectius elegeris. Et ita tenet Suarez lib. 2. de voto cap. 7. num. 6. & cap. 9. n. 2. sine. Valent. 2. 2. disp. 6. g. 6. punct. 2. conclus. 2. Sanch. lib. 4. de voto cap. 8. n. 4. & sequent. Paulus Layman. lib. 4. summa tract. 4. cap. 2. n. 12. Et alij communiter.

12. Sextò dubitatur de voto matrimonij contrahendi, an inquam tale votum validum sit. Omnes Doctores sentiunt tale votum absolute sumptum inualidum esse. Quia excludit virginitatem & cœlibatum, qui est status perfectior iuxta Tridentin. sess. 24. canon. 10. Esset tamen hoc votum validum, si alias matrimonium esset in præcepto quale esset, si violasset puellam sub fide data de matrimonio contrahendo, vel si sperares inde bella inter Principes Christianos cessatura, vel multos infideles ad fidem esse conuertendos. Quia tunc votum non impedit meliorem statum, sed te aliunde impeditum, & obligatum firmiorem in obligatione reddit: Quod honestissimum est. Quid enim honestius esse potest præceptorum diuinorum obseruatione. Sic rursus in dubitatum tradunt Suarez tom. 2. de Religione lib. 2. de voto cap. 9. num. 8. Sanch. lib. 1. de sponsalibus disp. 4. num. 1. & lib. 4. summa cap. 8. n. 5. Gutier. de matrimonio cap. 4. n. 6. Azor. 1. p. lib. 11. cap. 11. quæst. 9. Paulus Layman. lib. 4. summa tract. 4. de voto cap. 2. n. 12.

De triplici casu est specialis inter Doctores controuersa; an votum de matrimonio contrahendo validum sit? Primò si fiat animo non consummandi, sed religionem petendi. Secundò; si fiat in remedium frequentis lapsus & deprauatæ consuetudinis peccandi. Tertiò: si fiat causa pietatis, qualis reperitur ducendo pauperem vel meretricem.

13. De primò casu. Sotus lib. 7. de iustitia quæst. 1. art.

vers. 3. sed ait saltem. Affirmat tale votum validum esse, si vtrumque votum castitatis emissum sit. Ratio esse potest quia tale votum non videtur statim perfectiorem impedit, siquidem relinquit liberum religionis ingressum. Quò à fortiori procedit cum ex parte vtriusque votum castitatis emissum sit. Tunc enim nec cœlibatus impeditur eo voto. Alias sanctissima Virgo & Ioseph non rectè in matrimonio contrahendo processissent.

Sed omnino dicendum est, tale votum inualidum esse docuit Sanch. lib. 1. de sponsalibus disp. 4. num. 1. & lib. 4. cap. 8. num. 5. Suarez d. cap. 9. num. 6. Layman. cap. 2. num. 12. Gutier. de matrimonio cap. 4. num. 7. Et ratio ea est; quia matrimonij contractus constituit contrahentem in periculo violandi castitatem; & recedendi ab statu cœlibatus. Ergo non est gratior Deo quam illius carentia. Non enim gratis esse potest, quod viam perfectionis difficiliorem reddit. Hæc ratio conuenit, etlo contrahentes inter se conueniant de Religione assumenda, vel de castitate seruanda etiam castitatis voto emisso. Quia semper adest periculum recedendi à tali proposito & castitatem violandi, quod periculum quia in sanctissima Virgine & Ioseph aberrat, & eorum matrimonium in fines perfectissimos à diuina prouidentia dirigebatur, viam perfectionis nec præcluse, nec difficiliorem reddidit. Quando autem ab vno coniuge altero ignorante matrimonium contraheretur animo aduolandi ad religionem, certius est, votum de tali matrimonio validum esse non posse. Quia est de contractu grauitè coniugi præiudicatus; rursus enim esset, qui eo animo cognito vellet contrahere, ne maneret periculo suspitionis expostus, ob aliquod vitium delictum esse. quod periculum non subit quando bona fide contractus celebratur.

14. Grauior est difficultas in secundo casu quando te sentis ita fragilè & ad carnis peccata procliuem, vt vix contineri possis; an tunc votum de matrimonio contrahendo validum sit? Affirmat Caietanus 2. 2. quæst. 88. art. 2. dubio vltimo. Nauarrus cap. 12. num. 43. Bellarmin. lib. 2. de Monach. cap. 24. circa finem. Valent. disp. 6. quæst. 6. punct. 2. dispensati. 4. Azor. 1. p. lib. 11. c. 13. quæst. 9. Toletus lib. 4. summa cap. 17. num. 18. Sanchez lib. 1. de sponsalibus disp. 4. num. 7. & lib. 4. summa c. 8. num. 53. Gutier. de matrimon. cap. 4. n. 8. & alij apud ipsos. Mouentur; quia postea illa facilitate peccandi consultius & vtilius tibi est matrimonium contrahere, quam exhibere existere; & vt rem viliosior tibi prudens confessorius consulere potest. Ergo potes te obstringere voto ad illud assumendum.

Contrarium huius sententiæ defendit Sotus l. 7. de iustitia quæst. 1. art. 2. vers. contra hanc autem Aragon. 2. 2. quæst. 88. artic. 2. circa 5. conclusionem assertum. 2. & plures Netherici docti. Fundamentum est: Quia adhuc postea illa facilitate & peccandi consuetudine votum de matrimonio contrahendo impedit maius bonum formaliter, nempe vitam cœlibem & religionis statum. Ergo à Deo acceptari non potest. Et confirmo; si stante illa facilitate & peccandi consuetudine votum castitatis, vel religionis emitteris; quis audeat dicere inualidum esse votum, esto esset inconsideratum? Si igitur votum castitatis vel religionis validum est, votum matrimonij castitati contradictorie oppositum validum esse non potest. Adde stante tali voto licitum tibi est, religionem ingredi. Ergo non obligat.

Ex his sententiis secunda mihi verior videtur absolute loquendo, & priorem admitterem eo solo casu, quo nollis oratione, penitentia aliisve remediis vt ad tentationes vincendas. Matrimonium namque ea solum ratione tibi vtilius esse potest, quam cœlibatus; quatenus est medium ad tentationes temperandas & lapsus excusandos. At non est vniuersum medium cum sint plura diuinæ voluntati gratiora, & acceptiora. Ergo si illis vt vis non obligaris medium matrimonij assumere. Ergo solum obligari potes casu quo nobis aliis remediis vt, quæ est solum quædam conditionalis obligatio; quam pro tua voluntate potes infringere. Et ita tenet Suarez tom. 2. de Religione lib. 2. cap. 9. à num. 12. Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 7. num. 45. Coninch. 3. part. tom. 1. disp. 2. dub. 10. Paulus Layman. lib. 4. summa tract. 4. cap. 2. num. 12.

15. De tertio casu certa res est; votum absolute sumptum ducendi pauperem meretricem ritulo pietatis & misericordie inualidum esse. Quia huiusmodi ritulus non excusat, quin res promissa excludat à vouente statum perfectiorem & continentiam Deo gratiore. As si hoc votum non absolute sumatur sed conditionaliter, scilicet hac forma, si matrimonium ducatoris sum, ducam pauperem; validum est & firmum; quia ex vi illius non obligaris ad matrimonium, sed matrimonium ex tua voluntate assumpto obligari ad perfectissimum vsum ipsius. Sic tradit Sanchez lib. 1. de sponsalibus num. 54. & lib. 4. in Decalog. cap. 8. num. 54. & 55. Suarez lib. 2. de voto cap. 9. n. 28. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. de voto cap. 2. n. 12.

Solum

Solum est difficultas; an votum prolatum sub hac forma absoluta, promitto Deo me ducturum puellam pauperem, habeat supradictum sensum conditionatum, si aliquam ducturus sum promitto ducere pauperem? Affirmat expressè Suar. n. 21. & mouetur quia sic vouens intendit se obligare quantum potest; cum ergo non possit se obligare ad matrimonium absolute, censendus est voluisse se obligare ad illud sub conditione. At mihi probabilis est ad nihil manere obligatum: Quia verba illa sunt absoluta, quibus per modum vnus matrimonium cum puella paupere promittitur. Ergo dum de conditionata intentione non constat, sine fundamento in sensu conditionato explicatur; præcipue cum obligatio voti affirmari non debeat nisi de illa clarè constet. Et ita tale votum ad nihil obligare docuit Sanchez *locis allegatis*.

16. Septimò dubiatur de hoc voto. Promitto me nullam aliam religionem ingressurum nisi hanc. Promitto non recitaturum nisi flexis genibus. Promitto non dare elemosynam minorem decem aureis; an inquam hæc vota valida sint? Affirmat Sanchez *lib. 4. de voto cap. 8. num. 47*. Mouetur quia hoc est votum conditionatum obligans ad rem perfectam, scilicet ad ingressum in religionem, ad elemosynam abundantem, ad recitationem recitentem, & licet alia bona excludant; id est consequenter & non directè. Deinde consultius est cuiuslibet ad opem pietatis sub conditione obligari quam omnino liberum esse; sed ex vi illorum votorum obligatur vouens sub conditione pietatis exercere. Ergo valent illa vota.

Ceterum probabilis reputo illa vota inualida esse. Quod Sanchez censet probabile. Mouetur quia hæc vota ad summum hunc sensum conditionatum præstant, si aliquam religionem ingrediatur, promittit hanc assumere, si de cetero elemosynam facere non faciam minorem decem aureis, si orationes fudero, flexis genibus fundam. Sed in hoc sensu conditionato tacite sed indirectè promittitur materia voto inepta, ita vt ab hac inepta materia non potest promissio separari. Ergo illa vota inualida sunt. Minorem probo. Non enim solum promittitur ingressus in hanc religionem, sed etiam promittitur non ingressus in alias, nec, solum promittitur elemosyna decem aureorum sed nulla alia minor; non solum recitatio flexis genibus, sed nulla alia. Aliàs non esset peccatum ingrediam religionem, elemosynam minorem dare, & orationes sedendo fundere. Sed quoties materia apta voto cum inepta coniungitur, ita vt ex intentione vouentis sint inseparabiles, votum non tenet. Ergo supradicta vota nullus sunt valoris. Deinde hæc vota retinebant ab operibus bonis absolute, & solum sub conditione pendente à propria vouentis voluntate obligant ad opus perfectum. Ergo non cedunt in Dei obsequium, neque in vouentis utilitatem. Ex his solum manet fundamentum contrarium.

17. Illud tamen optimè aduertit Sanchez *dicto cap. 8. num. 48*. Valida esse vota si negatio excluderet materiam voto ineptam, vt si promitteres non recitare nisi attente, non dare elemosynam nisi ex recto fine; quia per hanc negationem excludis recitationem sine attentione, & elemosynam ex sinistro fine. Ad idem est cum promittis nullam aliam ducere nisi pauperem; excludis matrimonium omnium aliarum nisi pauperis quæ est exclusio materiae voto ineptæ. Sanchez *suprà n. 55*.

PUNCTVM IX.

Vtrum emissio voti illiusque executio sit actus à religione elicitus.

SUMMARIVM.

1. Votum ex se opus est laudabile & meritorium.
2. Emissio voti à religione elicitur, executio imperatur.

1. Nemi dubium esse potest, votum ex se esse opus laudabile & meritorium. Quia Deum honorat & vouentem in bono firmat vt dixit D. Thom. 2. 2. q. 88. art. 4. Ex quo euidenter sequitur melius esse facere aliquid ex voto, quam sine voto. N. m. factum ex voto fit ex effectu religionis debitum cultum Deo reddendi & ex magis firma & immutabili voluntate in bonum. Ergo est melius. Sic D. Thom. *ab omnibus receptis dicta q. 88. art. 6*. Et licet ex diminutione libertatis meritum diminuat, non inde est inferendum ex voti obligatione diminui; quia obligatio voti non minuit libertatem sed illam supponit.

2. Difficultas autem est cuius virtutis actus sit tam emissio voti quam illius executio?

Breuitè dicendum, emissionem voti à virtute religionis elici, executionem imperari. Sumitur ex D. Thom. *dicta q. 88. art. 3. & 5*. & tradit expressè Suarez tom. 2. de Religione *lib. 1. de voto cap. 15. num. 5. & 9*. Ratio prioris partis est. *Ferd. de Castro Sum. Mor. 1. 11.*

Quia ea, quæ Deo promittimus, eo sine promittimus, vt cum honoremus. Quia ea promittimus, eò quòd ei bona sint. Non possunt autem esse bona nisi quatenus in eius honorem cedunt. Ergo necessario in promissione honor diuini spectatur. Ergo est actus à religione elicitus. Posterioris partis ratio ea est; quia executio promissi ex obligatione promissionis à promissione ipsa imperatur. At elicitur ab illa virtute ad quam alias promissum pertinet. Quia promissio non mutat honestatem rei promissæ, sed illa supposita Deo in illius cultum offert. Promittis namque & promissum exequi secundum suam rationem & honestatem. Verbi gratia in promissione ieiunij & castitatis promittitur temperantiæ. Ergo executio promissi ab illa virtute elicitur, ad quam alias promissum pertinet, nempe à religione imperetur. Quod fit; quoties executio promissum eo animo vt votum impleatur.

PUNCTVM X.

Quotplex votum sit?

SUMMARIVM.

1. Ex parte promissionis diuiditur votum in absolutum & in conditionatum.
2. Deinde in simplex & solemne.
3. Item in externum & internum.
4. Ex parte rei promissæ diuiditur in necessarium & liberum commune & singulare.
5. Deinde in reale, personale & mixtum.
6. In affirmatiuum & negatiuum.
7. In perpetuum & temporale.
8. In reueratum & non reueratum.

Explicata voti essentia (vt factum est in superioribus) ad eius diuisionem explicandam accedimus. Votum ergo diuidi potest vel ex parte promissionis, vel ex parte rei promissæ.

Ex parte promissionis diuiditur votum primo & præcipue in votum absolutum & in conditionatum. Absolutum est, quod absolute habet obligationem. Conditionatum, quod obligationem habet ab aliqua conditione pendente. Cum enim sub conditione votum emittis, obligationem vis suscipere postea conditione & non aliàs. Aduerte tamen aliquando votum absolutum non satis à conditionato distinguitur quando scilicet voti absoluti obligatio pro aliquo tempore suspenditur; vt si vouens ingredi religionem cursu studium consummatum, vel post annos pubertatis; hoc enim votum absolutum est; quia absolute ad religionem obligaris; tamen ad executionem obligationis tempus opportunum expectes; ac proinde tempus illud non obligationem suspendit, sed executionis obligationem; secus est in votis conditionalibus, quorum conditio quia ex parte rei promissæ se tenet, obligationem eius suspendit, quorum visque apponatur. Colliges autem horum votorum differentiam, tum ex modo promissionis, tum ex effectu vouentis. Nam vota absoluta etiamsi executio differatur, sunt ex effectu rei promissæ; ac conditionalia regulariter sunt non tam ex effectu rei promissæ, quam ex effectu obtinendi vel vitandi conditionem.

Hinc fit: plura vota conditionalia esse, quæ videntur absoluta; & e contra plura absoluta, quæ apparenter sunt conditionalia. Quapropter summo opere considerandus est affectus vouentis. In dubio autem sumenda est præsumptio ex communiter contingentibus. Exemplis rem declaro. Si voueas religionem, si vagesimum annum atigeris, si cursum studiorum consummaueris, si non animo expresso impetrandi à Deo vitam, hoc votum emiseris, iudicandus es religionem absolute vouere; & terminum illum appositum esse ad commodam voti executionem. Quia id frequenter contingit. Suarez *lib. 6. cap. 22. n. 7*.

Ad idem est votum assumenda religionis, si Pater vel Mater obierit. Quia mors parentis pro termino commode exequenda obligationis apponitur Suarez *d. cap. 22. num. 6. & 7. Sanchez lib. 4. sum. cap. 40. num. 82*. Illud verò votum quo promittetes religionem, si tuus frater nati maior haberet filios sub dubio est; an præsumendum sit absolutum an conditionatum? Regulariter enim non emittitur ex effectu imperandi filios fratris, sed ex effectu absoluto religionis commoiori tempore exequenda; quando scilicet domus successorem habeat; sed quia hic affectus ad religionem est valde diminutus & imperfectus; vis enim potius successorem esse fratris; quam te religionem ingredi; ea de causa (inquit Suarez *num. 8. & Sanchez num. 83. B. filius Legionens. lib. 8. cap. 9. num. 18*. conditionale debere præsumi. Ego verò censerem potius absolutum esse præsumendum, quia absolute religionem